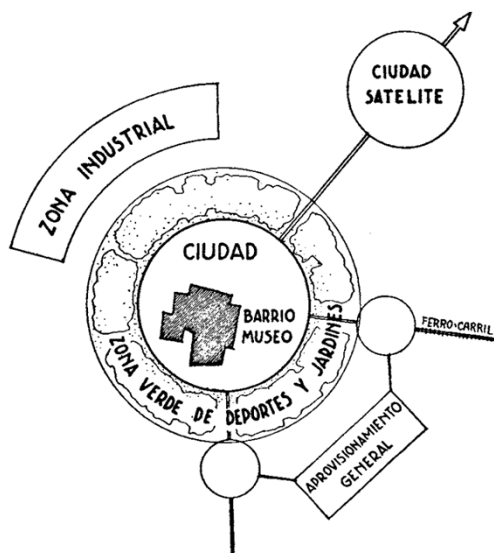

Hirigintza VI. Plangintzarako Sarrera, Eskala Egituratzaila

Plangintza egituratzailearen ezaugarriak

Eskala egituratzailea esaten zaio udalerrri osoa kontuan hartzen duen eskalari: udal-planaren edo plan orokorraren eskalari.

Plan orokorraren helburua da hiria osotasun gisa antolatzea, zatikako ikuspegi partzialaren gainetik (barne eraberritzeko planetan edo zabalgunek egiteko planetan dagoena).

Udal-planean (eta garai bateko ordezko arauetan) udalerrri baten etorkizunerako ildoak proposatzen dira. Bertan udalerrri baten borondate politikoa eta lehenetsunak adierazten dira, beti ere lurraldean jardueraren bat egitea ekartzen badute.

Hortaz, udal-plana udalerrri baten «konstituzio urbanistikoa» da, zeinetan 2 osagai definitzen diren, data eta aurrekontu batekin lotuta:

-Hiria egituratzeko elementu nagusiak (zuzkidura edo dotazio nagusiak).

-Aurreikuspenak kanpora hazteko zein barnekoa eraberritzeko.

Madrilgo Plan Orokorra egiteko lehiaketa.
Zuazo eta Jansen, 1930

Hirigintza-antolamendua

Bi eskala:

Hirigintza-antolamendu egituratzailea (edo egiturazkoa): udalerrri mailako oinarrizko egitura zehazten du

Hirigintza-antolamendu xehatua (edo garapenezkoa): auzo mailako elementuak eta haiek gauzatzeko prozedurak zehazten ditu

Hirigintza-antolamendu egituratzaileak

zehaztu behar ditu, oro har:

- udalerrri osoko hiri-garapenerako eta lurzoruaren okupaziorako estrategia
- udalerrri osoko lurzoruaren klasifikazioa
- udalerrri osoko lurzoruaren kalifikazio globala (erabilerak)
- garapen-planak idazteko eta lurzoria programatzeko epeak (datak)
- ingurumena eta kultura-ondarea babesteko gidalerroak
- zuzkidura edo sistema orokorren sareak (udalerrriaren egitura nagusiaren osagaiak)
- etxebizitza babestuen eta zuzkidura publikoen erreserbak
- egiturazkoak ez diren aldaketak egiteko irizpideak (klasifikazioari edo area eta sektoreen mugei dagokienez), baita Plan osoa aldatzekoak ere (noiz berrikusi behar den)

Hirigintza-antolamendu egituratzaileak

gainera, hiri-lurzoruan eta lurzoru urbanizagarri sektorizatuan zehaztu behar ditu:

- lurzoru mota horien perimetroa
- hiri-lurzoruan, hirigintza-**area** ezberdinen perimetroak (ondoren Plan Bereziak garatzeko), eta, lurzoru urbanizagarrian, hirigintza-**sektore** ezberdinen perimetroak (ondoren Plan Partzialak garatzeko)
- erabilera nagusirako (eta bateragarrietarako) hirigintza-
eraikigarritasuna
- tokiko sistemen ezaugarriak (loturak, urbanizazioaren baldintza minimoak, hiri-instalazioak indartzeko beharra...)

Hirigintza-antolamendu egituratzailea

3 plan mota:

- Hiria Antolatzeko Plan Orokorra (HAPO)
- Bateragarritasun Plana
- Sektorizazio Plana

Hiria Antolatzeko Plan Orokorrak

Ez dira neutroak, ideologia jakin baten isla baizik:

-1952-1973: gerra osteko autarkia eta ondorengo plan kolonizatzaileak (etxebizitza-poligonoak)

-1973-1980: petrolio-krisiaren eta auzo-elkarteen sorrera-garaian egindako hirien eraberritze-planak

-1980-1990: plan morfologikoak, arkitekturan eta hiri-forman oinarritutakoak

-1990-2000: lurraldeari eta ingurumenari arreta gehiago eskaintzen zaie

Iturria: Antonio Font, *Urban 5*, 2000

Hiria Antolatzeko Plan Orokorrak

Gehitu litezke:

-2000-2010: adreilu-burbuilaren planak

-2011-gaur egun: barne-eraberritzeen eta desklasifikazioen planak

Hiria Antolatzeko Plan Orokorrak

asko laburbilduz, 2 motatako planak (ideologikoki):

-ekonomia ondo doan garaietan: hirigintza azkarreko planak, lehiakorrak, kolonizaziokoak, hazkundekoak, parte-hartzerik gabekoak (auzoko berriak oraindik ez daudelako); ekimen partikularreko hirigintza espekulatiboa; aukera-eremuetan oinarritutako puntukako plangintza

-ekonomia gaizki doan garaietan: hirigintza geldoko planak, solidarioak, eraberritzekoak, birziklatzekoak, parte-hartzean oinarritutakoak; ekimen kolektiboko hirigintza erreala; egituraketa globaleko plangintza orokorra

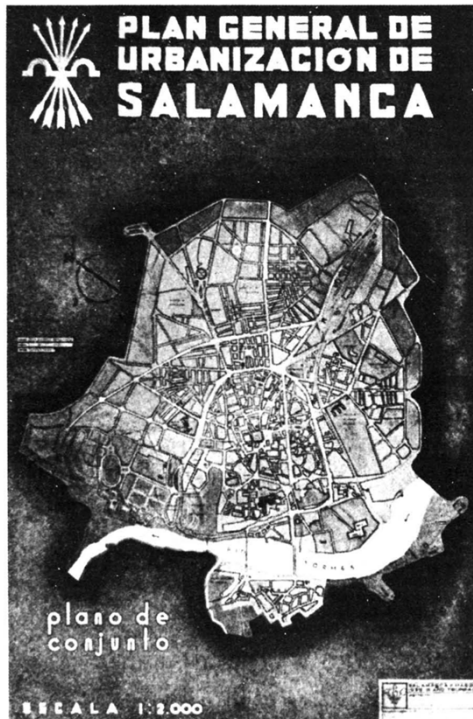
Hiria Antolatzeko Plan Orokorrak

Esan beharra dago, halaber, azken hamarkadotan gutxitan egiten direla hiri handietarako HAPO berriak

Bilbokoak, esaterako, ez dute berritu 1995 eta 2022 bitartean (27 urtetan, printzipioz 8 urtera begira egin bazuten ere)

Izan ere, aldaketa puntualak egitea azkarragoa zaie (parte-hartze gutxiago behar delako) politikari eta teknikariei: Bilbokoak, esaterako, dagoeneko ia 200 aldaketa puntual eduki ditu

Gasteizkoa 2000koa da eta dagoeneko ia 50 aldaketa izan ditu

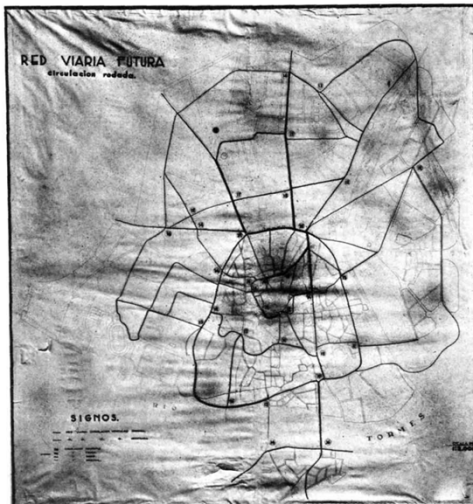
Espainiar Estatuko plan orokor lehenetakoa (Madrilgoaz gain): Salamancakoa

Falangek sustatua. Victor d'Ors arkitektoak egin zuen 1939an (gerra egin bitartean hasi zen egiten).

Lehen Lurzoru Legearen aurrekoa da.

Egilearen arabaera, hiria (eta Salamanca) izaki organiko bat zen, organismo bat eta bakarra, mugatua eta bukatua: ez zitzaion zabalpen erraldoirik planteatu.

Hala ere, 60.000 biztanletik 100.000 biztanletara jauzi egitea ahalbidetu nahi zuen planak, ondorengo 50 urtetan.

Salamancako plan orokorra (1939)

3 gai nagusi landu ziren: kanporako hazkundearen muga (eraztun berde moduko baten bidez), bide-sarearen hobekuntza (hirirako sarbideak aldatu ziren), eta barne-eraberritzea eta hirigune historikoaren babesa.

Auzoen nortasun bereiztua ere landu nahi izan zen (bakoitzean eliza bat edota zentro zibiko bat proposatuz).

Estos intentos serán siempre vanos y la realidad a que han tratado de volver la espalda para combatir más cómodamente acabará por asfixiarles y hacerles desaparecer. Esta realidad, estos intereses que entran en juego son la vida misma y el querer esterilizarlos conduce inevitablemente a la propia esterilidad. Hijas de esta postura espiritual son por ejemplo, el querer transformar una ciudad de gran volumen liberal en una ciudad de aspecto y prospecto nacionalsindicalista, por ejemplo, o el coartar y dificultar la iniciativa particular hasta lo imposible, teniendo que acudir y creyéndose que puede sustituirla, a esas inimaginables hipertrofias de la iniciativa estatal.

Extraño párrafo, en el que con tanta lucidez se enuncia el problema de fondo con el que va a tropezar toda la «urbanización falangista», a medida que el credo revolucionario vaya quedando de forma progresiva alejado de la realidad y el Régimen vaya necesitando el apoyo del capital, acabando efectivamente por asfixiar aquellas propuestas y por hacer desaparecer a sus propulsores. Entre ellos, de los primeros, al propio D'Ors como urbanista.

Fernando de Terán hirigileak dioena

Lurzoruaren araubidea 1956ko Legean

Espainiako Estatuko lehen lurzoruaren legea 1956ko maiatzaren 12an onetsi zen, frankismoaren garai autarkikoaren amaiera aldera, Pedro Bidagor arkitekto donostiarraren gidaritzapean. Espainiako hirigintza-zuzenbidearen egiazko hasieratzat jo daitekeen lege itzal handiko horrek —ondorengo legeek hura izan dute oinarri— hirigintza-plangintzarako jauzi kualitatiboa eman zuen, ohiko lerrokaduren eta hiri-lurzoru hertsiairen ikuspegi mugatua gainditu baitzuen, eskualdearen eskala —Espainian— estreinakoz landuz (ikus 65. irudia). Nahiko lege teknikoa izanagatik, bi ideia orokor nagusitan oinarritu zen (Fernández Montalvo, 2007: 78-79):

- a) Hirigintza funtzio publikoa da (eta, zentzu horretan, urbanizatzeko eskubidea hirigintza-planak soilik eman dezake, tresna hori baita urbanizazio-prozesuak eragindako gainbalioen banaketa berdintsua —ahalik eta berdintsuena— egiten duena).
- b) Plana hirigintza-sistemaren osagai funtsezkoa da, tresna hori baita —lehen ideian esandakoaren ildotik— urbanizazio-prozesuaren ondorioz lurzoruaren jabeari sortzen zaizkion eskubideak eta betebeharrak banatzen dituena.

1956ko Lurzoru Legeak 9. artikuluan esan zuen Plan Orokor batek zehaztu beharrekoak:

- Zona ezberdinen banaketa, hiri-programaren arabera. (kalifikazioa)
- Espazio libreen sistema.
- Hiri-zentro adierazgarrien eta interes publikoko eraikin eta instalazioen kokapena.
- Komunikazio-sare orokorraren trazadura eta ezaugarriak.
- Hiri-lurzoruaren perimetroa. (klasifikazioa)

Nabarmendu daiteke askatasun handia utzi zuela legeak, estandarrei dagokienez. Eta, halaber, ideologia modernoa zeukala legeak, zona ezberdinen banaketa edo zonifikazioa sustatzen zuelako (gaur egun sustatzen ari garen hiri mistoaren kontra)

Lurzoruaren araubidea 1956ko Legean

LEY DEL SUELO — TITULO II — REGIMEN URBANISTICO DEL SUELO
CAPITULO I CLASIFICACION DEL SUELO

DESTINO DE LOS TERRENOS URBANOS

LIMITACIONES

EN SUELO URBANO

- 1 EDIFICAR SOLO EN SOLARES
- 2 EXCEPCION: INDUSTRIAS
- 3 LOS PROPIETARIOS DEBEN:
 - a) CEDER VIALES, PARQUES, Y COBERTAR URBANIZACION
 - b) EDIFICAR A PLAZO FIJO

EN SUELO RESERVA

NO EDIFICAR NI VARIAR EL USO

EN SUELO RUSTICO

- 1 NO VARIAR SU USO FORESTAL O AGRICOLA
- 2 VOLUMEN DE EDIFICACION MAXIMO 100/5 M²
- 3 EXCEPCION:
 - a) CONSTRUCCIONES MIN. AGRICUL.
 - b) CONSTRUCCIONES ESPECIALES
- 3^a CONSTRUCCIONES APTAS PARA AISLADAS
- 4^a OBLIGATORIEDAD DE CONSERVACION DE UNIDAD DE CULTIVO MINIMA
- 2 EN LOS TERRENOS A QUE SE REFIERE LA LIMITACION 4^a, DEBERAN LLEVARSE A CABO LOS APROVECHAMIENTOS QUE FUEREN SUSCEPTIBLES DE ACUERDO CON EL MINISTERIO DE AGRICULTURA

SOLAR: PARCELA CON FACHADA A VIA PAVIMENTADA, CON ENCINTADO Y ACERAS Y SERVICIOS DE SUMINISTRO DE AGUA, DESAGÜES Y ALUMBRADO

INDEMNIZACIONES

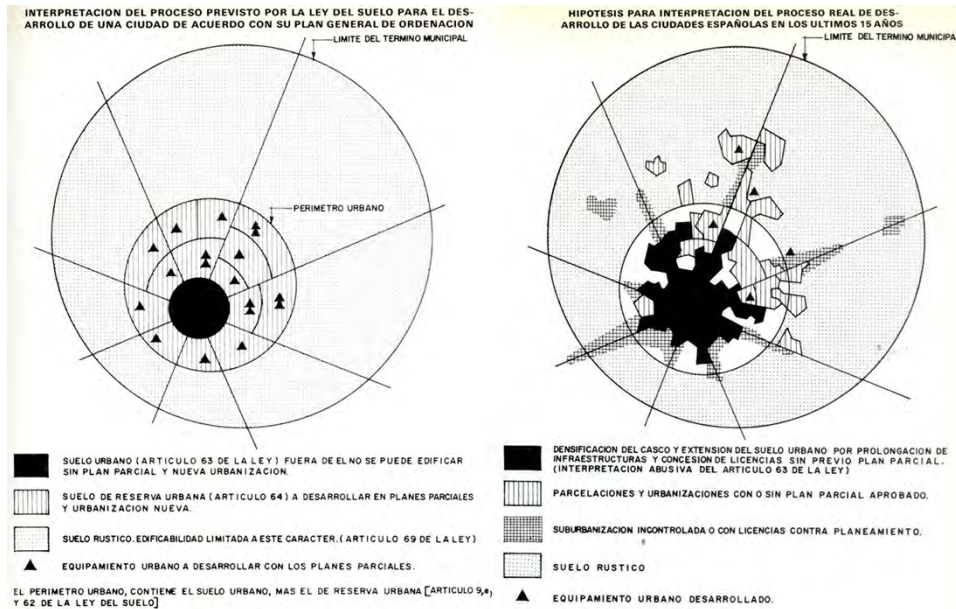
- 1^a LA ORDENACION, NO DA DERECHO A INDEMNIZACION
- 2^a LAS ORDENACIONES QUE REDUZCEN EL VOLUMEN MINIMO EDIFICABLE A MENOS DE 100/5 M² DAN DERECHO A EXPROPIACION O IMPOSICION DE SERVIDUMBRE
- 3^a EN TODO CASO SERA PROCEDENTE LA REPARACION DE TERRENOS PARA DISTRIBUIR JUSTAMENTE LOS BENEFICIOS Y CARGAS

ENAJENACIONES

LA ENAJENACION DE FINCAS, NO MODIFICARA SU SITUACION

1956ko Lurzoruaren Legea azaltzeko eskema

1956ko Lurzoru Legeak planteatutako hiri-antolamendu ordenatua eta benetan gertatutakoa, Fernando de Teránen arabera

Lurzoruaren araubidea 1956ko Legean

Hortaz, interes kolektiboak interes pribatuena gainera ezarri zituen 1956ko legeak —teorian, bederen—, bai eta etorkizuneko hiri osoa plan batean irudikatze beharra ere. Hain zuzen ere, 1933ko Atenasko Agirian —84., 94. eta 95. artikuluetan¹⁵³— jada idatzitako (Le Corbusier, 1979: 128, 138-140) bi ideia nagusien arautzea ekarri zuen 1956ko legeak. Horregatik esan da lege horrek hirigintza funtzionalistaren finkatzea ekarri zuela, hein batean, baina plangintzaren ikuspegi sozial samar baten inguruan eraikia (bitxia, frankismoaren erdian idatzita izanda).

Zehazkiago, 1956ko legeak lurzoruaren hirigintza-erregimena definitzeko aldagai nagusia zehaztu zuen, jabeen eskubide eta betebeharrak mugatuko zituen: haren klasifikazioa edo sailkapena. Horrela, lurzoria hiru motatan banatu zituen (63., 64. eta 65. artikuluetan), urbanizazio-mailaren arabera: hiri-lurzoria, hiri-erreserbarako lurzoria (hurrengo legeetan lurzoru urbanizagarria izango zena) eta landa-lurzoria (hurrengo legeetan lurzoru urbanizaezina izango zena).

Eta arestian aipatutako ikuspegi sozial samarra gorabehera, praktikan, hiri-erreserbarako lurzoria garatzeko eskumena jabe pribatuaren esku utzi zuen legeak, hirigintza-antolakuntza gauzatzeko konpentsazio izeneko jardura-sistemaren bidez —hirigintza kudeatzeko modalitate bat—, nahiz eta legearen hitzaurrean aitortu hoberena litzatekeela hiriak zabaltzeko lurzoru guztia publikoa izatea, «Espainian bideragarri ez dena» ordea. Konpentsazioko sistemaz gain, zeinean hirigintza-antolakuntza egikaritzeko ekimena pribatua den, beste bi jardura-sistema edo modalitate ere ezarri zituen legeak, ekimen publikokoak, hirigintzaren gauzatea kudeatzeko: kooperazioa (edo lankidetzeta) eta desjabetzea (esan bezala, 1879tik

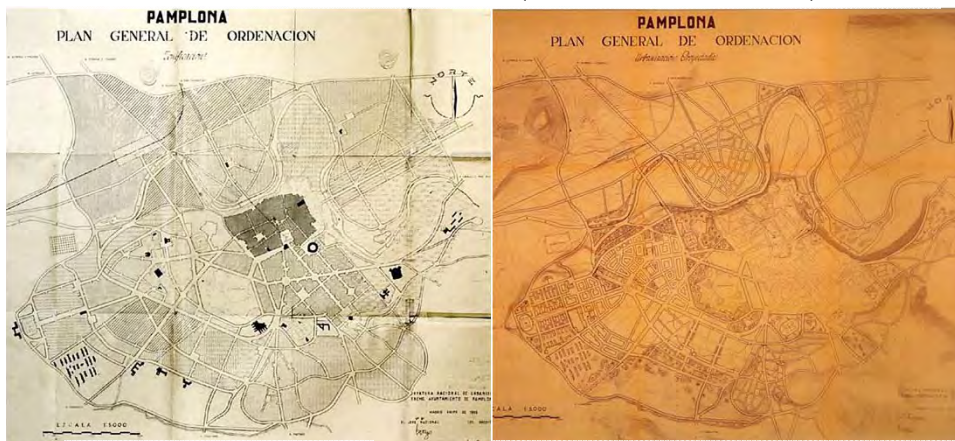
¹⁵³ 95. artikulua, esaterako, argi eta garbi zioen: «Interes pribatua interes publikoaren mende jarriko da». Egilearen itzulpena.

Hirigintzaren oinarriak (Unai Fdz. de Betoño, 2014: 104)

Hiri-lurzoria mugatuz zoria klasifikatzen da, eta zona ezberdinetan banatuz kalifikatzen da

Lurzoriaen klasifikazioa: urbanizazio mailaren arabera sailkapena
Lurzoriaen kalifikazioa: erabilaren arabera sailkapena

Hiri askoren zabalpenaren muga bide perimetral baten bidez egingo da. Perimetroaren barruko zona askotako antolamendua ez da zehaztuko (urban bat baino ez da marrazten).

Zonifikazio-planoa

Proiektatutako urbanizazioa (eraikinen lerroakadurak)

Iruñeko Plan Orokorra. Pedro Bidagor eta Manuel Muñoz Monasterio, 1957.

Hiri askoren zabalpenaren muga bide perimetral baten bidez egingo da. Perimetroaren barruko zona askotako antolamendua ez da zehaztuko (urban bat baino ez da marrazten).

Zonifikazio-planoaren xehetasuna

Proiektatutako urbanizazioa (eraikinen lerroakadurak)

Iruñeko Plan Orokorra.
Pedro Bidagor eta Manuel
Muñoz Monasterio, 1957.

Bloke irekien itzulera, Lurzoru Legeak bultzatuta

evolución de los tipos de urbanización. Un objetivo que, en principio, no figuraba como esencial en el planteamiento de la Ley, es el de poder superar la modalidad de urbanizar mediante la apertura de calles y la consiguiente edificación en sus alineaciones, abriendo nuevas posibilidades a la edificación en bloques o construcciones singulares de condiciones higiénicas y estéticas superiores a la manzana cerrada tradicional, pero esta alternativa requiere urbanizaciones a mayor escala con nuevos modos de gestión: hay que partir de superficies mayores en una sola mano o deben abrirse cauces a la asociación de propietarios.

Bidagorren azalpena (CyT, 1996)

Iruñeko 3. zabalguneko 1. zonarako (Donibane) antolamendu-proiektua. Emilio Larrodera, 1959.

Logika honetatik etorriko zen 60. hamarkadako «poligonokako hazkundearen» sistematika

3. LOS PROGRAMAS DE PREPARACIÓN DE SUELO: LA ACTUACIÓN POLIGONAL

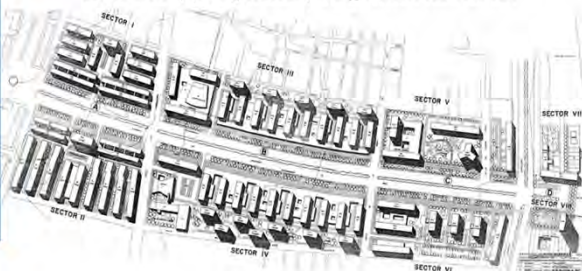
El espectacular crecimiento de los precios del suelo a finales de la década de los 50, junto a la constitución de sociedades inmobiliarias que comienzan a promover grandes grupos de viviendas al amparo de la legislación de viviendas de renta limitada, inducirá a la Administración a intervenir en el mercado del suelo. En contra de una opinión muy extendida, ésta se inicia aun antes de la constitución del Ministerio de la Vivienda, y como consecuencia de la aprobación de la Ley del Suelo. La acción poligonal respondía a los criterios de la Exposición de Motivos de la propia Ley del Suelo: Rebajar precios incrementando la oferta del suelo urbanizado.⁸

Fernando Gaja irakaslearen tesia (1999).

Askotan, poligono hauek plangintza baino lehen planteatu ziren, eta ondoren moldatu ziren Plan Orokorrek, poligonoak plangintzan txertatuz.

Localización de los Polígonos de promoción pública.
VM Polígono de Valencia al Mar.
C Polígono de Campanar.
AC Polígono de Avenida de Castilla.
M Polígono de Monteivete / Fuente de S. Luis.
MC Centro Comercial de Monteivete.

«Valencia al Mar» poligonorako Plan Partziala. Ez eraikia. Fernando Moreno Barberá, 1960.

Bloke irekien itzulera, Lurzoru Legeak bultzatuta

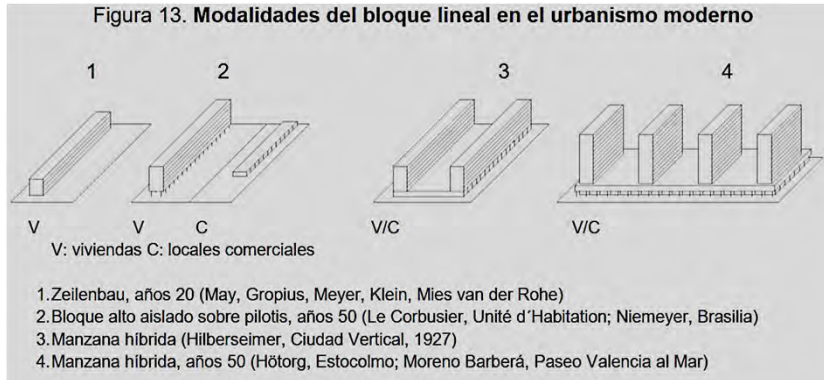
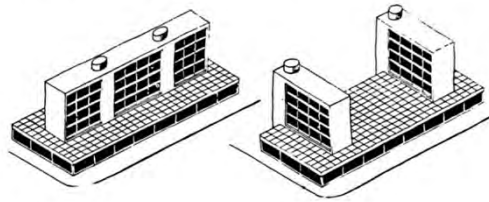
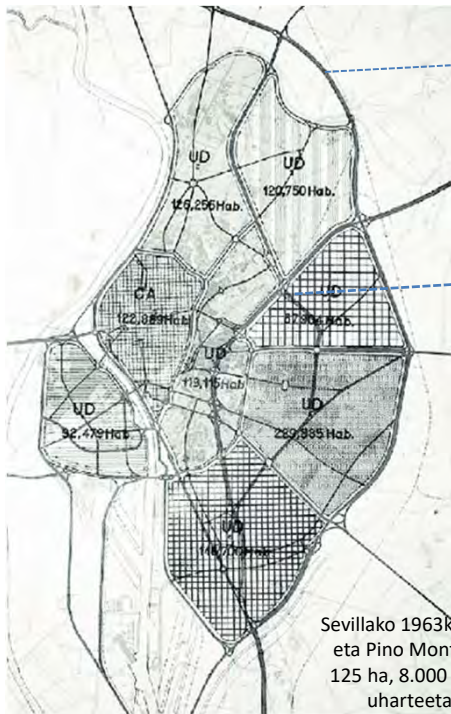

Figura 10. F. Gibberd. Bloques lineales sobre un zócalo comercial

Javier Pérez Iguada
 arkitektoak bildutako
 irudiak

Fuente: Gibberd (1953: 108).

Poligonokako planifikazioa

Sevillako 1963ko HAPoak poligono batzuk zehaztu zituen, orbanen bidez, eta Pino Montano poligonoa (Cruz eta Ortiz arkitektoen Plan Partziala; 125 ha, 8.000 etxe) 1980ko hamarkadan definitu eta eraikiko zen (etxe-uharteetarako itzulera batekin). Desjabetze bidez kudeatu zen.

Lurralde Antolamenduko, Hirigintzako (Lurzoruko) eta Etxebizitza Legeak

-Espainiar Estatu mailakoak:

-Lurralde Antolamendukoa: ez dago

-Hirigintzakoak:

-1956ko Lurzoru Legea

-1975eko Lurzoru Legea (1978ko 3 erregelamenduak oraindik indarrean daude)

-1990eko Lurzoru Legea (konstituzioaren kontrakoa, neurri handi batean)

-1998ko Lurzoru Legea («adreilu-burbuilarena»)

-2007ko Lurzoru Legea (eta 2015eko testu bategina)

-Etxebizitzakoak:

-2023ko Etxebizitza Legea

-EAEkoak:

-Lurralde Antolamendukoa: 1990ekoa

-Hirigintzakoak: 2006ko Lurzoru Legea («Madrazo Legea»)

-Etxebizitzakoak: 2015ekoa

-NFEko azkenak:

-Lurralde Antolamendu eta Hirigintzakoak: 2002koa (eta 2017ko testu bategina)

-Etxebizitzakoak: 2010ekoa eta 2023koa

HAPO berri bat egiteko informazioa (ArrutiArk + Ajuriagerra, 2014)

Santurtziko HAPOren berrikuspena. AURKEZPENA

¿Qué es un Plan General de Ordenación Urbana?

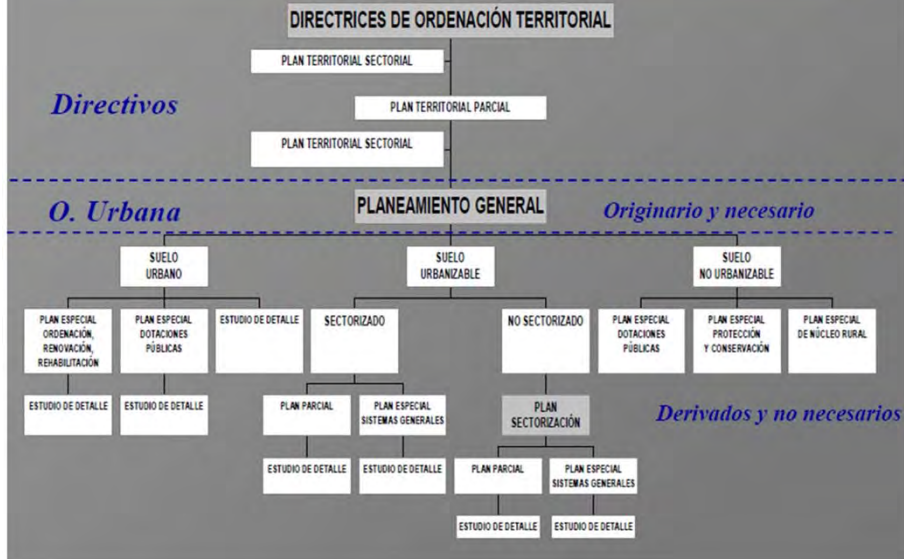
Zer da Hiri Antolamendurako Plan Orokorra?

ORGANIZACIÓN JURÍDICA

Figuras planeamiento (de lo más general a lo particular-concreto)

1. Legislación Estatal (RDL 2/2008) y Autonómica (LS2/2006) y (LOT 4/1990)
2. Directrices de Ordenación Territorial (DOT)
3. Planes Territoriales Sectoriales (Márgenes de ríos y arroyos, Agroforestal, Zonas Húmedas, Carreteras, Red Ferroviaria, Suelo para Actividades Económicas, Patrimonio Cultural Vasco, Promoción Pública de viviendas,...)
4. Plan Territorial Parcial del Área Funcional
5. Planes Generales de Ordenación Urbana
6. Planes de Ordenación Pormenorizada: Plan Parciales / Plan Especiales

CUADRO SINÓPTICO DE LOS PLANES DE ORDENACIÓN TERRITORIAL Y URBANA LEY 2006

**¿Qué es un Plan General de Ordenación Urbana?
Zer da Hiri Antolamendurako Plan Orokorra?**

EL PLAN GENERAL DE ORDENACIÓN URBANA Triple procedimiento

TÉCNICA URBANÍSTICA	EVALUACIÓN MEDIO AMBIENTAL	PARTICIPACIÓN
PLAN URBANÍSTICO: 1.- Diagnóstico 2.- Avance 3.- Plan General	Documento de referencia Informe de sostenibilidad Memoria Ambiental	-Plan de Participación - Información - Talleres reflexiones debate - Material divulgativo - Recogida sugerencias - Recogida alegaciones

¿Qué es un Plan General de Ordenación Urbana?

Zer da Hiri Antolamendurako Plan Orokorra?

QUE ES EL URBANISMO?

Art. 2.1 LvsU

El urbanismo es una **función pública** que tiene por objeto la ordenación, programación, dirección, supervisión, control y, ejecución de:

- a) La utilización o el uso del suelo.
- b) La transformación urbanística del suelo mediante la ejecución de la ordenación urbanística que se materializa en su urbanización y edificación.
- c) La construcción y la edificación.
- d) El uso, la conservación y la rehabilitación de construcciones, instalaciones y edificaciones

Contenidos de un - PGOU

HAPO – ren edukiak

- Ordenación estructural de todo el municipio
- Ordenación pormenorizada del suelo urbano – urbanizable
- Distribución de usos globales (vivienda, actividades económicas, equipamientos, parques) e intensidad de los mismos (edificabilidad, alturas,...)
- Memoria justificativa de la ordenación
- Memoria ambiental
- Memoria sostenibilidad económica
- Espacios naturales y bienes culturales a proteger

PGOU

MARCO DE REFERENCIA DEL PLAN GENERAL

1. Debe cumplir la legislación territorial, urbanística y medioambiental
2. Debe desarrollar las previsiones de los P.T.S en el municipio
3. Debe cumplir y desarrollar las previsiones del P.T.B de su Área Funcional

FACULTADES DEL PLAN GENERAL

- 1.- Determina la Estructura General y Orgánica, los equipamientos, vialidad interna, parques y jardines
- 2.- Fija los usos globales (vivienda, Actividades Económicas, Terciario) y las intensidades de cada uso (edificabilidad) de cada zona
- 3.- Delimita ámbitos de planeamiento remitido y de gestión urbanística
- 4.- Preserva los espacios o elementos de interés

PGOU

OPORTUNIDAD DE FORMULAR UN PLAN GENERAL

-El plan contiene la estrategia de desarrollo del municipio para lograr una alta calidad de vida de sus habitantes

-La crisis actual pone en crisis los excesos anteriores y reorienta el planeamiento hacia:

- El control de la oferta de suelo residencial
- El control de crecimiento de la mancha urbana
- El fomento de la rehabilitación, regeneración y renovación urbana
- Estrategia de Redensificación para economizar suelo y servicios urbanos
- Evitar las tipologías de baja densidad por su elevado consumo de suelo
- El fomento de la movilidad sostenible (transporte público, bicis, peatones,...) y la penalización del vehículo privado
- Ganar la ciudad construida para la vecindad, el/la peatón,